

Politik Bilim

TÜBA'nın Öngörü Çalışmaları (2)

Aykut Göker

TÜBA'nın **Temel Bilimler Öngörü Çalışması**'na Internet'ten erişilebileceğini yazmıştım. Onun için, burada sadece, önemli gördüğüm sonuçlarından ikisine değineceğim. Bunlardan birincisi, temel bilimcilerimizin, **ulusal araştırma ağıyapılarını** oluşturarak **uluslararası araştırma ağıyapılarına** katılmayı ve **araştırma altyapımızı** geliştirmeyi, öngördükleri bilim konularında yetkinleşebilmenin en etkin aracı ('**itici gücü**') olarak görmeleridir. Oluşturma önceliğini verdikleri ağıyapı ve altyapılara ilişkin bazı örnekler şunlar:

ÖNCELİK VERİLEN ARAŞTIRMA AĞYAPI VE ALTYAPILARI

- Feza Gürsey Enstitüsü'nün matematiksel fizik alanında uluslararası saygınlığı olan bir mükemmeliyet merkezi haline dönüştürülmesi... Manyetizma ve manyetik malzemeler; optik; parçacık ve hızlandırıcı fiziği; yoğun madde fiziği; nanoteknoloji ve yarıiletkenler alanlarında mükemmeliyet merkezleri kurulması... CERN'e tam üye olunması.
- Matematik açısından önem taşıyan çalışmaların yapılacağı Cahit Arf İleri Çalışmalar Enstitüsü'nün kurulması.
- Genetik yapısı değiştirilmiş organizmalarla ilgili ilk araştırma ve üretim merkezinin açılması.
- Ulusal Uzay Ajansı'nın kurulması ve Türkiye'nin Avrupa Uzay Ajansı'na üye olması.
- Uzaybilimleri ve Astrofizik Araştırma Enstitüsü'nün kurulması... Kurulacak bir radyoteleskopa uluslararası VLBI ağına bağlanması.
- Güneydoğu Avrupa, Ortadoğu ve Kafkasya Yer Gözlem Merkezi'nin kurulması.
- Ulusal sismik ağ kurulması; doğal âfetler konusunda, bölgesel bazda faaliyet gösteren 3. araştırma merkezinin de kurulmuş olması.
- İleri teknoloji malzemelerinde ARGE için 10. teknoparkın da kurulmuş olması.

Aslında, sayılan bu araştırma ağıyapıları ile altyapılarını çift amaçlı olarak görmek mümkün. Örneğin, bir mükemmeliyet merkezi ya da teknopark hem bir altyapı hem de araştırma işbirliği için oluşturulacak bir ağıyapının odak noktası olarak değerlendirilebilir. Benzer biçimde, ulusal sismik ağ sismik araştırmalar için bir işbirliği ağının oluşumuna temel olabileceği gibi, araştırma altyapısı olarak da değerlendirilebilecektir. Burada, temel bilimcilerimizin öne çıkardıkları nokta **araştırma işbirliği**dir ve buna açık olmalarıdır.

TOPLUM NE KAZANACAK?

İkinci önemli nokta, sağlanacak bu gibi imkânlar yardımıyla temel bilimlerde yetkinleşmenin topluma ne kazandıracığının ortaya konmuş olmasıdır. Örneğin, şunlar hedefleniyor:

- Bor ve bor türevleri üzerine geliştirilecek uç ürünlerin ihracatında dünya pazarında birinci ülke konumunda olunacak.
- Yeni, iletken polimerler üretimi gerçekleştirilmiş olacak; polimer bilim ve teknolojisi alanında yapı ve oto malzemelerine yönelik olarak Türkiye'nin üreteceği ürünlerin dünya pazarındaki payı %10'a ulaşacak.
- Ülkemiz, matematik desteğinde kodlama ve kriptoloji alanında, dünya ürün pazarında yaratılan değer en az %5'ine sahip olacak.
- Elektrooptik, fotonik ve manyetik algılayıcılarla ilgili ihracatımız dünya pazarının %0,5'ine ulaşacak.
- Stratejik yeraltı kaynaklarımıza [dayalı ürünlerin] ihracatında dünya pazarındaki payımız AB'nin tüm ithalâtını karşılayacak oranda olacak.

- Doğal kaynaklarımızdan ürettiğimiz sentetik yakıt, toplam yakıt tüketimimizin %10'una; katma değeri yüksek malzemelerin üretilmesinde ulusal kaynak girdisi %80'e ulaşacak.
- Moleküler tanı alanında kullanılan ürünlerin en az %30'u ülke içinde üretilebilecek.
- Hayvansal kaynaklı ürünlere özgü üretimin verimliliğinde, çevre faktörlerinden (ışık, ısı vb) yararlanılarak iki kat artış sağlanacak... Ekolojik ve fizyolojik çalışmalarla kurak ve çorak bölgelerin %30'u tarımsal üretim amacıyla kullanılabilir hâle gelecek.
- Doğal gen kaynaklarımızdan biyoteknoloji yardımıyla yararlanır hâle gelinecek...

Temel bilimcilerimizin öngördükleri bilimsel araştırmaların ve bu araştırmalara dayalı muhtemel gelişmelerin, ülkemiz insanlarına neler vaât edebileceği konusundaki bu yaklaşımları gerçekten umut verici.

<http://www.inovasyon.org>

CBT. 22 Ocak 2005